

Recenzija sveučilišnog udžbenika***TURIZAM – EKONOMSKE OSNOVE I ORGANIZACIJSKI SUSTAV*****Autori: Nevenka Čavlek, Mato Bartoluci, Darko Prebežac, Oliver Kesar**

Autori su turizam u ovom udžbeniku obradili onakvim kakav doista i jest. Analizirali su ga s aspekta kompleksnog sustava koji se ne može poistovjetiti s gospodarskom granom. Udžbenik pokriva gotovo cjelokupno standardno područje ekonomike turizma za potrebe razumijevanja fenomena turizma te područje temeljnih sastavnica sustava turističke ponude. Danas je malo knjiga, posebno sveučilišnih udžbenika, koji materiju turizma obrađuju sustavno i promatraju sa šireg ekonomskog aspekta.

Turizam je danas ne samo globalno prepoznatljiv već i ekonomski relevantan za velik broj zemalja u svijetu pa tako i za Republiku Hrvatsku. Koliko značenje turizam ima u gospodarstvu Republike Hrvatske pokazuje podatak da čini 20% udjela u BDP-u na izravnoj i neizravnoj osnovi i da se definira kao jedan od prioritarnih pravaca razvoja gospodarstva Republike Hrvatske. Da bi budući razvoj turizma u Hrvatskoj bio učinkovitiji, bez osnovnih znanja o turizmu nije moguće uhvatiti se u koštac s izazovima globalnog turističkog tržišta.

Ovom knjigom autori su omogućili ne samo studentima nego i svima koji sudjeluju u razvoju turizma proširivanje znanja i spoznaja o ekonomskim zakonitostima po kojima se turizam razvija te su ukazali kako optimalno koristiti resurse i kako postići konkurentsku prednost na globalnom turističkom tržištu. Naime, ovaj udžbenik, jedini takav u Hrvatskoj, omogućuje razumijevanje teorije i prakse turizma te stjecanje osnovnih znanja o načinu na koji funkcionira sustav turizma. Posebno valja naglasiti da je udžbenik, po svojoj sveobuhvatnosti i načinu prezentiranja sadržaja, metodički kon-

Review of university coursebook***TOURISM – ECONOMIC PRINCIPLES AND ORGANISATIONAL SYSTEM*****Authors: Nevenka Čavlek, Mato Bartoluci, Darko Prebežac, Oliver Kesar**

Tourism has been dealt with in this coursebook in its true sense. The authors have analysed it from the viewpoint of a complex system that is incomparable to any single economics field. This coursebook covers almost the entire standard area of tourism economics facilitating the understanding of the tourism phenomenon and the basic component of the tourism offer system. It is one of the few books, coursebooks in particular, available on the market today that systematically study and analyse the tourism matter from a wider economic standpoint.

Tourism is today not only globally recognisable, but it is also economically relevant for a great number of countries in the world – including for the Republic of Croatia. The true significance of tourism within the economy of the Republic of Croatia is visible from the fact that it accounts directly or indirectly for 20% of the GDP and that it is defined as one of the priorities in planning the development of Croatia's economy. Tackling all the challenges of the global tourism market and increasing the effectiveness of the future tourism development in Croatia is impossible without the fundamental insights into the tourism phenomenon.

This book enables both the students and all the interested in the development of tourism to enhance their knowledge and understanding of the economic principles that tourism follows, and to designate the ways of optimal use of the resources and of achieving competitive advantage in the global tourism market. Namely, this course-

cipiran po svim pedagoško-edukacijskim i didaktičkim pravilima. Postupno, jasno i na originalan način uvodi studente i druge korisnike u ovu složenu materiju. Građa je logički razvrstana po poglavljima i pod-poglavljima, sadržaj unutar njih je uspješno odmjeren te osigurava ravnotežu odnosa teorijskih saznanja i turističke prakse, istovremeno uspješno povezanih s drugim relevantnim područjima ekonomske znanosti. Udžbenik je jasan dokaz da autori/ce dobro poznaju teoriju i praksu problematike koju obrađuju.

Cjelovitim sagledavanjem građe koja je obuhvaćena ovim udžbenikom uočava se sustavnost u koncipiranju i obradi, ali i usklađenost sa suvremenim teorijskim spoznajama. U optimalnom omjeru obrađivana su opća i posebna područja turizma. Jednako su uvažavani povijesni razvoj turizma i trendovi razvoja kako bi se mogle razjasniti specifičnosti u funkcioniranju turističkog tržišta i cjelokupna organizacijska struktura turizma, s posebnim naglaskom na gospodarsku relevantnost turizma u nacionalnom, europskom, ali i globalnom gospodarstvu.

Udžbenik je strukturno podijeljen u četiri tematske cjeline i 15 poglavlja.

U prvom dijelu pod naslovom *Uvod u sustav turizma* objašnjavaju se ključni pojmovi bitni za razumijevanje srži turizma, analiziraju se specifičnosti u funkcioniranju turističkog tržišta i osnovni kvalitativni i kvantitativni trendovi razvoja koji utječu na suvremena turistička kretanja. Također je sustavno obrazložena cjelokupna organizacijska struktura turizma na različitim razinama i relevantne međunarodne organizacije uključene u turizam.

U drugom dijelu pod naslovom *Temeljne komponente sustava turističke ponude* u fokusu razmatranja autora su prirodne i društvene atrakcije, različiti tržišni subjekti turističkog sustava – organizacija ugostiteljske djelatnosti, prometa i turističkog posredništva nužni za uspostavljanje

book, one of a kind in Croatia, offers an insight into the theory and practice of tourism as well as presents the vital knowledge on the way the tourism system operates. It is particularly important to note that the coursebook's comprehensiveness and methodology are based on firm educational, pedagogic and didactic foundations. It introduces this complex subject to the students and other readers in a gradual, clear and original way. The content is logically divided into chapters and subchapters within which the topics are organised to provide a balance between theoretical insights and tourism practice, while linking successfully the other relevant fields of economics. The coursebook is a clear demonstration of the authors' vast understanding of the theory and practice of the issues they tackle.

An all-around examination of the subject the coursebook offers is characterised by systematic thinking in harmony with modern theoretical advances. The general and specific fields of tourism have been analysed in an optimal ratio. Equal importance was given to the historical development of tourism and current development trends in order to clarify the specifics in the functioning of the tourism market and of the entire organisational structure of tourism with particular emphasis on the economic relevance of tourism in the national, European and global economies.

In the first of the four sections entitled *The Introduction into the System of Tourism* the authors explain the key concepts for understanding the essence of tourism, discuss the specifics of the tourism market's operation and the basic qualitative and quantitative development trends affecting contemporary tourism. In addition, the section provides a systematic overview of the entire organisational structure of tourism at different levels and the relevant international organisations involved in tourism. The second section on *The Basic Components of the Tourism Offer System* focuses

odnosa između turističke ponude i turističke potražnje.

U trećem dijelu pod naslovom *Temeljne funkcije i ekonomski učinci turizma* sustavno se objašnjava uloga i važnost turizma u nacionalnom gospodarstvu i međuovisnost društvenih i ekonomskih funkcija turizma. Na kraju ovog dijela analiziraju se osnovni ekonomski učinci turizma u Hrvatskoj.

U posljednjem dijelu udžbenika pod naslovom *Razvoj turizma – istraživanje, planiranje i politika* u fokusu razmatranja autora je proces istraživanja turističkog tržišta, turistička destinacija, funkcije destinacijskog menadžmenta na svim razinama i turistička politika. Kritički se razmatraju temeljne odrednice dosadašnje turističke politike u Hrvatskoj te se daju smjernice nove turističke politike u skladu s načelima održivog razvoja turizma.

Udžbenik se može svrstati u red najkompleksnijih radova do sada objavljenih u područja turizma u Hrvatskoj. Pisan razumljivim stilom, na inovativan i sveobuhvatan način obrađuje sve bitne aspekte turizma. Vrijednost ovog udžbenika proizlazi iz doprinosa inkorporiranja znanja iz drugih znanstvenih područja u područje turizma. Radi se o cjelovitom i dobro strukturiranom djelu, koje će omogućiti studentima ekonomskih i srodnih fakulteta i drugim korisnicima u privatnom i javnom sektoru, savladavanje temeljnih ekonomskih znanja iz područja turizma. To je sadržajno pregledno i jasno štivo o jednoj složenoj i izuzetno zahtjevnoj građi kao što je turizam kojeg autori promatraju s aspekta kompleksnog sustava. Udžbenik je obogaćen nekim primjerima iz svjetske ali i hrvatske prakse, što povećava vrijednost ovog znanstvenog djela.

Sukladno svjetskim iskustvima, udžbenik je koristan za obrazovanje studenata na preddiplomskim i diplomskim studijima fakulteta na kojima se predaje ne samo kolegij Turizam, već i kolegiji Ekonomika turizma i Turistička politika i razvoj, a podjednako je koristan i studentima na poslijediplomskom

on natural and built attractions, as well as on the various market subjects of the tourism system (e.g. catering activity organisation, transportation, tourism intermediaries) which are indispensable for the equilibrium between the tourism supply and demand. *The Basic Functions and Economic Effects of Tourism* is the title of the third section which systematically describes the role and the impact of tourism in the national economy and the interdependence of social and economic functions of tourism, to conclude by an analysis of the basic economic effects of tourism in Croatia. In the last section on *The Development of Tourism – Research, Planning and Politics* the authors examine the process of tourism market research, the tourism destination, destination management functions at all levels and the tourism policy. It offers a critical review of the fundamental determinants of the tourism policy in Croatia so far and gives recommendations for a new tourism policy in harmony with the principles of sustainable development of tourism.

This coursebook is one of the most complex books published in the field of tourism in Croatia until the present day. In a comprehensible style and in an innovative and all-encompassing manner it elaborates on the essential aspects of tourism. The value of this coursebook derives from incorporating the knowledge and insight from other scientific areas into the field of tourism. This is a clear and well structured work that will enable the students of economics and of similar faculties to grasp the basic economic insights in the field of tourism – both in the private and the public sectors. Contents-wise, it clearly explains a complex and extraordinarily demanding coursework of the tourism subject as seen by its authors who offer a rich collection of examples from the world and national practices, which is a special bonus of this book.

In harmony with the international/global experiences, the coursebook is also useful

studiju menadžmenta turizma. Ne manje značenje ovaj udžbenik ima i za druge korisnike koji već rade u turizmu, za stručnjake u turističkim zajednicama, u Ministarstvu turizma, hotelskim poduzećima, turističkim agencijama i svima koji sudjeluju u razvoju turizma, s obzirom da pokriva aktualno te još uvijek nedovoljno obrađeno područje.

Zaključno, sveučilišni udžbenik **TURIZAM - EKONOMSKE OSNOVE I ORGANIZACIJSKI SUSTAV** doprinijet će obogaćivanju ukupnog knjižnog fonda, kvalitetnoj edukaciji studenata i drugih korisnika, što predstavlja i određeni doprinos unaprjeđenju znanosti i razvoju turizma.

Zagreb, 21. rujna 2011.

Prof.dr.sc. Vesna Vrtiprah
Sveučilište u Dubrovniku

for students studying the undergraduate and graduate courses on Tourism Principles, Tourism Economics or Tourism Policy at different higher education institutions, but it is just as useful to graduate students enrolled on Tourism Management programmes. Not less importantly, this coursebook provides all tourism experts working in local tourism offices, NTOs, the Ministry of Tourism, hotels and travel agencies as well as all stakeholders participating in the development of tourism with updates on this still insufficiently researched field.

In conclusion, the university coursebook **TOURISM – ECONOMIC FOUNDATIONS AND ORGANISATIONAL SYSTEM** presents a substantial contribution to the literature on tourism and to high-quality education of tourism students and experts, thus promoting the science and the development of tourism.

Zagreb, 21 September 2011

Prof. dr. sc. Vesna Vrtiprah,
University of Dubrovnik